

Författningar angående döfstumma och blinda.

Angående döfstumundervisning,

gäller lag af den 31 maj 1889.

Skoldistrikt och skolstyrelser.

Med döfstumma, å hvilka denna lag är tillämplig, afses äfven sådana, hvilkas döfhet inträdt efter talförmågans fullständiga utveckling, om de för stumbets förebyggande hafva behof af dömstumlärares handledning. Sinnesslöa döfstumma, som efter behörig pröfning befinnas mottagliga för undervisning i döfstumskola, höra äfven under lagen, däremot icke döfstumma, som tillika äro blinda.

Landsting eller stadsfullmäktige i städer, som ej i landsting deltaga, skola föranstalta om undervisning åt de inom vederbörande landstingsområden eller städer befintliga döfstumma barn.

För ordnande af de döfstummas undervisning är riket indeladt i skoldistrikt. Stockholms stad hör till första distriktet, hvilket tillika omfattar Södermanlands län, Västmanlands län, Östergötlands län, Norrköpings stad och Gottlands län.

För hvarje skoldistrikt skall finnas en skolstyrelse, som har sitt säte, där skolan eller dess hufvudafdelning är belägen.

Ledamöter i skolstyrelsen utses för en tid af fyra kalenderår af vederbörande landsting och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

Huru många ledamöter hvar landsting eller sådan stad skall välja, beror på dess folkmängd.

Skolstyrelse tillkommer: att i enlighet med denna lag uppgöra skolreglemente, hvaraf ett exemplar insändes till Ecklesiastikdepartementet, att till och afsätta föreståndare och lärare, att handhafva skolans ekonomi, att öfvervaka undervisningen, att fastställa därför nödig läs- och arbetsordning äfvensom att vid hvarje läsårs slut till Ecklesiastikdepartementet ingifva berättelse om döfstumundervisningens anordning och utveckling inom distriktet jämte sammandrag af räkenskaperna.

I distrikt, omfattande mer än ett landstingsområde, eller en stad, som ej i landsting deltaga, äger skolstyrelsen att utöfver hvad ofvan sagts besluta jämväl i öfriga frågor rörande döfstumundervisningen; dock att styrelsens beslut, där desamma angå anskaffande af erforderliga lokaler för skola eller skolas årliga utgiftsstat, underställas vederbörande landstings och stadsfullmäktiges pröfning.

Uppstå därvid olika beslut, skall frågans afgörande hänskjutas till en

nämnd, till hvilken landsting eller stad, som ej i landsting deltagar, för hvarje år, efter folkmängden inom sitt område, väljer ledamöter.

Det belopp, som utöfver påräkneligt statsbidrag och öfriga för skolstyrelsen tillgängliga medel erfordras, skall af styrelsen fördelas på vederbörande landstingsområden eller städer i förhållande till deras folkmängd.

Sedan genom sammanstående beslut af vederbörande landsting och stadsfullmäktige eller genom beslut af nämnden utgiftsstaten för skoldistriktet blifvit fastställd, har skolstyrelsen att därom göra anmälan hos vederbörande Kungl. Maj:ts Befallningshafvande med uppgift på hvad som efter folkmängden belöper på hvarje landstingsområde eller stad; och åligger det Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att, därest erforderliga medel icke blifvit af landsting eller stadsfullmäktige för ändamålet anvisade, med tillämpning af den debiteringsgrund, som är stadgad i afseende å landstingsmedel, låta verkställa uträkning å hvad som för landstingsområdet eller staden belöper på hvarje bevillningskrona samt debitera och indrifva medlen i sammanhang med kronoskatterna under benämning: *bidrag till döfstumundervisningen*, hvarefter medlen tillhandahållas skolstyrelsen.

I distrikt, omfattande allenast ett landstingsområde eller en stad, fastställes af vederbörande landsting eller stadsfullmäktige årligen utgiftsstat för döfstumundervisningen efter därom af skolstyrelsen afgifvet förslag. På landstinget eller stadsfullmäktige beror, huruvida åt skolstyrelse i sådant distrikt må öfverlämnas att besluta jämväl i andra än de å sid. 194 i st. 3, från slutet räknadt, nämnda frågor.

Hvarje landsting eller stad, som ej i landsting deltagar, må för granskning af styrelsens förvaltning och räkenskaper årligen utse revisorer.

Revisorernas berättelse skall föreläggas vederbörande landsting eller stadsfullmäktige, och äga de hvar för sig att afgöra, huruvida ansvarsfrihet må meddelas.

Skolor.

Vid hvarje skola bör, därest densamma är ordnad för undervisning efter skilda metoder, finnas en linje för undervisning efter talmethod, en linje för undervisning efter skrifmethod och, där så erfordras, en för undervisning efter teckenmethod. Är skolan ordnad för undervisning efter talmethod allenast, skall densamma med hänsyn till barnens olika förmåga att tillgodogöra sig undervisningen indelas på särskilda linjer.

För utrönande af barnens olika begåfning och anlag skall vid hvarje skola finnas en särskild intagningsklass.

Af skolans föreståndare böra tid efter annan undersökningar anställas, på det att det må utrönas, huruvida barn må kunna öfverflyttas till annan linje än den, till hvilken det ursprungligen hänvisats.

Skola får anordnas med intagning af barn antingen årligen eller hvart annat år.

Skolans skilda linjer äfvensom intagningsklassen få förläggas till olika platser. Särskildt bör tillses, att icke undervisningen å tallinjen blir lidande därigenom att dess lärjungar obehörigen sammanföras med lärjungarne å de öfriga linjerna.

Lärokursen bör i allmänhet upptaga en tid af åtta år.

Såvidt med hänsyn till de döfstummas bristande sinne är möjligt, bör i döfstumskolan meddelas undervisning i samma kunskapsämnen som i folkskolan och till ungefär samma omfattning. Hit höra handaslöjd samt trädgårdsskötsel, där lämpligt jordland härtill blifvit upplåtet.

Läroplan för de döfstummas undervisning meddelas af Kungl. Maj:t.

Se kungl. kungörelse d. 31 maj 1889.

För att underhålla den döfstummes håg för kunskaper samt stödja hans religiösa och sedliga lif skall styrelsen låta sig angeläget vara att, i den mån omständigheterna medgifva, erbjuda utgångna lärjungar tillfälle att under någon vecka af året besöka skolan.

Kungl. Maj:t utser en sakkunnig man att hafva öfverinseende öfver döfstumskolorna samt vaka öfver deras ledning och utveckling.

Omkostnaderna för inspektionen bestridas af statsmedel.

Kungl. Instr. för inspektören af den 6 december 1889. Denne har att hvar tredje år till ecklesiastikdepartementet afge berättelse.

Lärare.

Vid hvarje skola skall finnas föreståndare samt för öfrigt nödig lärarepersonal.

Två hvarandra närbelägna skolor inom samma distrikt må dock kunna under samma föreståndare förenas.

För att kunna antagas till lärare vid döfstumskola fordras, utom god fallenhet för lärarekallet, att hafva aflagt godkänd afgangsexamen vid det genom statens försorg anordnade seminarium för bildande af döfstumlärare.

Kungl. reglemente d. 30 augusti 1905 för döfstumlärares pensionsanstalt.

Lärjungar.

Alla döfstumma barn i skolåldern skola till undervisning i distriktets döfstumskola inställas, såvida icke föräldrar eller målsmän, som sådant förredraga, enskildt sörja för undervisningen af dem, hvilka stå under deras målsmansskap; dock åligger det skolstyrelse att tillse, att den undervisning, barnen sålunda erhålla, i noggrannhet och omfattning hufvudsakligen motsvarar den, som i de offentliga döfstumskolorna meddelas. Om annat förhållande befinnes äga rum, bör skolgång åläggas barnen i skola, som af styrelsen anvisas.

Skolåldern räknas från och med det år, under hvilket barnet fyller sju år, och må dess skolgång ej uppskjutas längre än till det år, under hvilket barnet fyller nio år, därest icke sådant i följd af skolans anordnande med intagning allenast hvar annat år ovillkorligen påkallas, i hvilket fall ytterligare ett års uppskof må äga rum.

Barn är skolpliktigt under de åtta år, som följa efter dess intagning i skolan, därest barnet icke före denna tid inhämtat sådana kunskaper och nått den utveckling, att det anses böra från skolgång befrias, eller är så svagt

begäfvadt, att dess fortsatta vistelse i skolan, efter inspektörens pröfning, anses vara utan gagu.

För att blifva i tillfälle att anordna och öfvervaka samtliga döfstumma barns nöjaktiga undervisning äger styrelsen att från hvarje till distriktet hörande församlings skolråd en gång om året, å tid, som styrelsen bestämmer, bekomma fullständig förteckning på alla inom församlingen befintliga döfstumma under aderton år, äfvensom att i öfrigt erhålla de upplysningar, styrelsen kan finna erforderliga.

I den händelse föräldrar eller målsmän tredskas att efterkomma de föreskrifter, som, i afseende å de döfstumma barnens undervisning, i denna lag eller i enlighet med densamma af vederbörande skolstyrelse meddelas, skola de tredskande undergå varning af församlingens skolråd, som om verkställigheten därpå underrättar styrelsen. Blifver sådan varning fruktlös, få genom skolrådets försorg barnen från föräldrar eller målsmän skiljas och på dessas bekostnad öfversändas till skola, som af styrelsen anvisas.

För barns inträde i döfstumskola erfordras:

prästbevis, upptagande det döfstumma barnets ålder samt föräldrarnas stånd och villkor;

skolbetyg, om den döfstumme förut bevistat skola; samt

läkarebetyg med särskildt yttrande om syn-, hörsel- och talorganens beskaffenhet samt uppgift, huruvida den döfstumme lider af idioti eller af sådan sjukdom, som kan hafva en skadlig verkan på skolans öfriga lärjungar.

Därest målsman uraktlåter att till skolstyrelse ingifva nu omförmälda handlingar, åligger det skolråd att på styrelsens begäran desamma anskaffa och till styrelsen insända. Det åligger ock skolråd att tillse, att de döfstumma barnen å den tid, styrelsen bestämmer, vid skolans inställas.

Kostnader för döfstumskoleväsendet.

Utgifterna för undervisningen, lärarnes aföning, lärjungarnes underhåll, anskaffande af erforderliga lokaler för skolan, skolmöbler, undervisningsmateriel och hvad i öfrigt för skolan erfordras bestridas af skoldistriktet.

Om bidrag af statsmedel till döfstummas undervisning är särskildt stadgad. (Se sid. 198.)

Landsting eller stadsfullmäktige, hvarom här är fråga, äga för hvarje till landstingsområdet eller staden hörande, i dess döfstumskola intaget barn bestämma viss årlig afgift, med hvilken föräldrar eller målsman böra bidraga till en del af barnets *kosthåll* vid skolan. De barn, hvilkas föräldrar eller målsmän icke äga tillgång till afgiftens erläggande, böra genom fattigvårdssamhällets försorg härutinnan understödjas.

Döfstumlärares utbildning.

Med döfstumskola å Manilla bör, för bildande af lärare och lärarinnor för döfstumundervisningen, vara förenadt ett seminarium, där afgiftsfri un-

dervisning meddelas åt dem som önska anställning såsom lärare eller lärarinnor vid döfstumskolor.

Efter avslutad seminariekurs och sedan elev af seminariets rektor erhållit intyg däröfver samt väl vitsordats för flit och uppförande, äger han att genomgå ett profår vid den döfstumskola, som honom af chefen för Ecklesiastikdepartementet anvisas.

Jmfr kungl. cirk. d. 12 sept. 1890.

Med de elever, som genomgått sådan profårskurs, anställas afgångsexamen å seminariet vid vårterminens slut i närvaro af en eller flera af chefen för Ecklesiastikdepartementet förordnade sakkunniga personer.

På framställning af vederbörande skolstyrelse anvisas i mån af tillgång medel till stipendier åt lärarelever.

Angående anslag af allmänna medel till döfstumskolor

gäller kungl. kung. d. 31 maj 1889.

Till uppehållande af dömstumskola, som är anordnad af skoldistrikt, omfattande mer än ett landstingsområde eller en stad, som ej i landsting deltagar, kan statsbidrag beviljas med 250 kronor för år för hvarje barn, som inom skolan eller på dess bekostnad åtnjuter underhåll, samt med 125 kronor för hvarje annat i skolan intaget barn. Till uppehållande af annan döfstumskola, hvilken af Kungl. Maj:t finnes vara däraf förtjänt, kan statsbidrag beviljas med högst 100 kronor för år för hvarje barn, som inom skolan eller på dess bekostnad åtnjuter underhåll, samt med högst 50 kronor för hvarje annat i skolan intaget barn.

Ansökning om statsbidrag till uppehållande af döfstumskola skall ställas till Kungl. Maj:t. Den inlämnas till Kungl. Maj:ts Bfhde i det län, inom hvilket skolstyrelsen har sitt säte.

Angående anslag af allmänna medel till döfstumskoldistrikt, som till enskild undervisningsanstalt öfverlämnat sinnesslött döfstumt barn

gäller kungl. kung. den 5 juni 1896.

Döfstumskoldistrikt, hvars skolstyrelse finner lämpligt att på distriktets bekostnad till enskild undervisningsanstalt öfverlämna sinnesslött döfstumt barn, som är mottagligt för undervisning, må uppbära för hvarje sådant barn lika stort årligt statsbidrag, som enligt nådiga kungörelsen angående anslag af allmänna medel till döfstumskolor den 31 maj 1889 skulle hafva tillkommit distriktet, om barnet varit intaget i af distriktet anordnad skola, dock under villkor, att de lärare, som äro anställda vid den läroanstalt, dit barnet blifvit öfverlämnadt, hafva den behörighet, som i lagen angående

döfstumundervisningen den 31 maj 1889 är föreskrifven, och att vederbörande inspektör finner barnets vård och undervisning tillfredsställande.

För anordnande af kyrklig själavård åt döfstumma utgår anslag af allmänna medel i den ordning, som stadgas i kungl. kung. d. 6 okt. 1905. Döfstumpräster ha rätt till tjänsteårsberäkning enligt kungl. kung. d. 26 jan. 1906.

Angående blindundervisningen

gäller lag af den 29 maj 1896.

(Jmfr stadga för läroanstalter för blinda sid. 200.)

Med blinda, å hvilka denna lag är tillämplig, afses icke blott de, som äro helt och hållet oförmögna att se, utan äfven sådana, hvilkas synförmåga är till den grad försvagad, att de icke med någon egentlig fördel kunna deltaga i vanlig skolundervisning.

Å blinda, som tillika äro döfstumma eller sinnesslöa, äger denna lag ej tillämplighet. Om fallandesjuka blinda m. fl. se sid. 201, 3:e st. från slutet.

Erforderliga anstalter för blinda barns uppfostran och undervisning upprättas af *staten* och utgöras af dels förskolor, till hvilka är förlagd den förberedande undervisningen, dels institut för undervisningens fortsättande och avslutande.

Alla sådana barn, å hvilka denna lag äger tillämplighet, skola till undervisning inställas i vederbörlig af *staten* upprättad läroanstalt för blinda, såvida icke föräldrar eller målsmän, som sådant föredraga, enskildt sörja för undervisningen af dem, som stå under deras målsmanskap, eller barn befinnas behäftadt med sådan sjukdom, att detsamma ej anses böra i offentlig läroanstalt intagas.

Vederbörande skolråd skall tillse, att blindt barn, i enlighet med denna lag, varder i läroanstalt intaget, äfvensom att barn, som enskildt undervisas, erhåller sådan undervisning, att den i noggrannhet och omfattning hufvudsakligen motsvarar den, som meddelas i offentlig läroanstalt för blinda. Kommer till skolrådets kännedom, att blindt barn afhålles från undervisning eller icke erhåller nöjaktig sådan, skall skolrådet ålägga barnet skolgång i offentlig läroanstalt för blinda. Skulle föräldrar eller målsmän tredskas att efterkomma hvad i afseende å de blinda barnens undervisning i denna lag finnes stadgadt eller hvad af vederbörande skolråd på grund däraf föreskrifves, skola de tredskande undergå varning af skolrådet. Blifver sådan varning fruktlös, må barnet kunna från föräldrar eller målsmän skiljas och på deras bekostnad sändas till vederbörlig läroanstalt.

Skolåldern räknas från och med det år, under hvilket barnet fyller sju år, och må dess skolgång ej uppskjutas längre än till det år, under hvilket barnet fyller nio år.

För barn, som blifvit blindt efter sistnämnda tid eller af förekommen anledning icke, på sätt ske bort, i läroanstalt för blinda intagits inom nu

stadgad tid, fortfar skyldigheten att till undervisning i sådan anstalt inställas, till dess barnet fyller fjorton år.

Barn är skolpliktigt under de tio år, som följa efter dess intagning i läroanstalt, därest icke barnet före denna tids utgång inhämtat sådana kunskaper och färdigheter samt uppnått den utveckling, att det anses böra från skolgång befrias, eller är så svagt begåfvadt, att dess fortsatta vistelse i läroanstalt anses vara utan gagn.

För hvart och ett blindt barn, som, på grund af bestämmelserna i denna lag, är intaget i på statens bekostnad upprättad läroanstalt för blindas, vare sig förskola eller institut, skall af *vederbörande landstingsområde eller af stad, som ej i landsting deltagar*, erläggas en årlig afgift af 300 kronor.

Landsting eller stadsfullmäktige i stad, som ej i landsting deltagar, äga att för hvarje till landstingsområdet eller staden hörande barn, som, enligt hvad i denna lag stadgas, är intaget i förskola för blindas eller i blindinstitut, bestämman en viss årlig afgift, med hvilken föräldrar eller målsmän skola bidra till betäckande af kostnaderna för barnets vistelse vid skolan eller institutet.

De föräldrar eller målsmän, hvilka icke äga tillgång till afgiftens erläggande, skola genom fattigvårdens försorg härutinnan understödjas.

Lagen öfverlämnar åt Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för dess tillämpning kunde erfordras.

Kungl. Maj:ts nådiga stadga för läroanstalter för blindas;

d. 29 maj 1896 med ändringar af d. 28 juni och d. 30 dec. 1901.

Läroanstalter och deras administration.

De af staten bekostade läroanstalterna för blindas barn afse att bibringa dessa icke blott ett kunskapsmått, som är jämförligt med det, som inhämtas i fast folkskola, utan äfven sådan färdighet i handverk och handarbete, att de, sedan de lämnat läroanstalten, kunna förtjäna sitt uppehälle eller åtminstone, efter måttet af krafter och begåfning, därtill bidra.

Läroanstalterna för blindas äro, för meddelande af förberedande undervisning, två förskolor för blindas, en å Tomteboda, afsedd företrädesvis för Svealand och Norrland, och en i Växjö, beräknad företrädesvis för Götaland, samt för undervisningens fortsättande och avslutande, ett institut för blindas å Tomteboda, afsedt för hela riket.

Institutet och den till Tomteboda förlagda förskolan för blindas utgöra med hänsyn till förvaltningen en läroanstalt.

Institutet jämte förskolan för blindas å Tomteboda lyda under en direction, där landshöfdingen i Stockholms län är själfskrifven ordförande och hvars öfriga ledamöter förordnas af Kungl. Maj:t.

Styrelsen öfver förskolan i Växjö tillsättes af Kungl. Maj:t.

Vid institutet anställas en rektor, som förordnas af Kungl. Maj:t, sedan

direktionen afgifvit underdånigt förslag. Han har tillika tillsyn öfver den vid Tomtebodas förlagda förskolan för blinda.

Förskolan i Växjö förestås jämväl af en rektor. Denne förordnas af skolans styrelse.

Lärare.

För att kunna antagas till ämneslärare eller ämneslärarinna fordras, jämte lämplighet för lärarekallet, antingen att hafva undergått fullständig afgångsexamen vid något statens seminarium för bildande af lärare eller lärarinnor samt att därjämte hafva visat sig äga insikt i blindundervisningen, eller ock att på annat sätt hafva styrkt sig äga motsvarande kunskaper och erforderlig pedagogisk utbildning.

Lärjungar.

Direktionen (styrelsen) antager och utskrifver lärjungar.

I förskola intages barn det år, under hvilket det fyller sju år; dock kan, när omständigheterna det påkalla, intagning i skolan uppskjutas till det år, under hvilket barnet fyller nio år.

Uti institutet intagas barn, som nöjaktigt genomgått förskola, äfvensom barn i en ålder icke öfverstigande fjorton år, hvilka ej kommit att intagas vid någon förskola; direktionen dock medgifvet att vid fråga om intagning vid institutet i särskilda fall bevilja undantag från de här föreskrifna villkoren.

För barn, som skall intagas i läroanstalt för blinda, bör till direktionen (styrelsen) å tid, som densamma bestämmer, ingifvas skriftlig anmälan med bifogande af följande handlingar:

prästbevis, upptagande det blinda barnets ålder, föräldrarnas stånd och förmögenhetsvillkor samt hemort, dopattest, därest barnet blifvit döpt, och för öfrigt de upplysningar, som innefattas i af Kungl. Maj:ts fastställda, af direktionen (styrelsen) tillhandahållna formulär; samt

läkarebetyg, innehållande uppgift, huruvida barnet blifvit vaccineradt samt om detsamma är behäftadt med smittosam eller obotlig sjukdom eller icke.

Intagning i läroanstalt äger rum vid läsårs början; direktionen (styrelsen) dock obetaget att, då särskilda omständigheter därtill föranleda, härifrån medgifva undantag.

I de läroanstalter för blinda, för hvilka denna stadga gäller, få icke intagas sådana blinda barn, som bevisligen lida af fallandesjuka eller annan sjukdom, som af vederbörande läkare anses utgöra bestämdt hinder för intagande.

Förskola innehåller fyra klasser. Lärokursen är beräknad till fyra år, hvarefter lärjunge bör öfvergå till institutet för fortsatt undervisning.

De barn, som på grund af svagare begåfning anses icke kunna hafva nytta af

